

R 102

R 2025

1004

1004
R 102 123
194

" Pojďte si k nám vyprat "
výstava praček v TMB
21.3.1994 - 15.5.1994

březen 1994

Milan Olšanský
Ing. Milan Olšanský

Technické muzeum v Brně
612 00 Brno, Purkyňova 105
20

Knihovna TMB

326802000235

2500 1

Technické muzeum v Brně KNIHOVNA	
R102 signatura	2000 235 příj. číslo

Obsah

1. Záměr výstavy
2. Trocha historie
3. Technický scénář výstavy
4. Použité prameny

Věnování :

Mojí mamince, která pere moje šatstvo a všem ostatním, kteří s železnou pravidelností perou špinavé prádlo.

Z Á M Ě R

V souladu s novým trendem ve výstavní činnosti TMB, otevřením depozitářů a přibližováním sbírkových předmětů návštěvníkům bude 21.3.1994 zahájena výstava praček "Pojďte si k nám vyprat". Termín je velmi příhodný neboť tento první jarní den symbolizuje příchod nového období čistého dne a přímo vyzývá k úklidu a potažmo praní všeho špinavého.

Co do fyzického obsahu vychází výstava z obdobné akce, která byla v TMB již uvedena v letech 1981 až 1982. Forma prezentace je však zcela odlišná.

Hlavním účelem výstavy je potěšit oko návštěvníka rozličnými konstrukcemi převážně pracích strojů. Pomocí pozadí vytvořeného z prázdných obalů ještě nedávno používaných pracích prášků evokovat vzpomínku na párou prosycenou a mýdlem i práškem na praní vonící prádelnu či koupelnu svého dětství. Výtvarně bude výstava pojata zcela v duchu praní prádla všeho druhu. Výtvarník Jiří Fiala s invencí jemu vlastní rozmístí exponáty ve sloupkovém sále s částečnou pomocí výstavního fundusu a obklopí vše skutečným prádlem zavěšeným na šňůře.

Samozřejmě výstava bude sledovat časovou osu vývoje pracího stroje. Částečným sponzorem výstavy bude JmE, který dodá také dva druhy nejnovějších automatických praček a jednu sušičku. Časový horizont vystavených exponátů se tedy bude pohybovat od roku 1910 do současnosti. Dle nejnovějších směrů muzejnictví nebude také zde chybět interaktivní složka výstavy. Ta bude fyzicky zhmotněna v neckách s vodou, dvou kovových valchách a prášku na praní. Zde může návštěvník na vlastní kůži, anebo lépe na vlastní kotníky prátů vyzkoušet jak ještě namnohdy naše maminky a babičky praly.

Trocha historie

2. stol. našeho letopočtu - první zmínky o mýdle v Řecku
- 1320 - první mechanický mandl na koňský pohon - určený pro veřejné použití
- 1750 - první pračka na praní prádla angličan Stender
- 1790 - první tlaková pračka vynalezl angličan Beetham
- 1836 - první odstředivka prádla na principu rychle se otáčejícího dřevého bubnu - uvedl v život francouz Petzold

Hromadným zavedením valch dostalo praní podobu, kterou ještě dnes známe z vlastní zkušenosti. První prací stroje také nebyly nic jiného než mechanické valchy. Pračka měla tvar půlválce osazeného uvnitř dubovými lištami ve tvaru valchy, kolíbka totožného tvaru byla jako protikus zavěšena v čepech a poháněna lidskou silou v kývavém pohybu. Postupnou elektrifikací a přechodem na vířivý či bubnový princip praní dostala tato bohublá činnost podobu takřka součastnou.

Téměř každá dnešní domácnost vlastní automatickou pračku, která mnohdy dělá z praní činnost odpočinkovou a nebo naopak vůbec ne.

-3-

(

Technický scénář výstavy

Celá výstava bude umístěna ve sloupkovém sále, pouze hlavní panel se stručným přivítáním a tři předměty budou tvořit entré výstavy umístěny při vchodu do sálu.

1. vstup
pračka a sušička dodaná JmE, škopek a prací zvon ze sbírek TMB
úvodní panel s přivítáním a názvem výstavy "Pojďte si k nám vyprat"
2. první vitrina
pláčečka na prádlo, prázdné obaly od pracích prášků, prací mosazný zvon,
dovuválečková ždímačka, popiska
3. druhá vitrina
pozaří ze starých obalů prášků na praní
4. třetí vitrina
několik valch - každá z jiného materiálu, popiska
5. čtvrtá a pátá vitrina
věnované obalům nových prášků na praní
6. prostor po pravé straně
Kyvedlová pračka se dvěma zvony 1947, El. pračka Skrat P8 1950,
El. pračka s pracem Maytag 1925
7. zadní stěna sálu
Ruční mandl se dvěma válci 1910, odstředivka CHampion na tlakovou vodu
1930
8. levá strana sálu
Prací stroj Scando 1920, Bubnová pračka Janke 1930, Bubnová pračka Merkur
1930, necky s prací lázní a dvěma valchama- interaktivní složka- návštěv-
ník bude prát na valchách prádlo, vířivá pračka Perobot 1965, Romc-Kombi
1979, Mini Romo R 1972, Automatická pračka Tatrmat 1973
9. přední stěna sálu
dřevěná kolébková pračka 1915, dřevěný pr. stroj s pracem a válečkovou
ždímačkou 1920, prací stroj s dřevěným ježkem 1920
10. prostor kolem středového sloupu
kolíbková pračka ruční plechová 1925, proí stroj Easy 1935, amatérská
konstrukce pračky 1948, žehlicí vál se dvěma sklopnými českými 1920
naaranžované prádlo rozvěšené na šňůrách kolem všech praček
11. celý sál

Použité prameny

1. sbírky TMB , dokumentace pracích strojů
2. libreto a scénář výstavy "Prací stroje v TMB" 1981 - 1982
3. Eduard Till, Ceník pro překupníky 1906
4. firemní literatura

Na závěr chci poděkovat všem , kteří se podíleli na tvorbě fondu pracích strojů ve sbírkách TMB. Jmenovitě pak ing. Císařovi, který sezbíral a určil většinu sbírkových předmětů tohoto oboru.

Děkuji předem všem zúčastněným na tvorbě výstavy "Pojďte si k nám vyprat", která doufám bude oceněna ze strany diváků hojnou návštěvností.